

ВІДГУК
офіційного опонента
Колечкіної Людмили Миколаївни
на дисертаційну роботу Лазоренка Віталія Валерійовича
на тему «Моделювання оцінки фінансової стійкості підприємства сфери
послуг», на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні
технології в економіці

1.Актуальність теми дослідження.

Актуальність теми дисертації визначається необхідністю переосмислення теоретичних і практичних засад моделювання оцінки фінансової стійкості суб'єкта господарювання, що спричинено розвитком євроінтеграційних відносин в економіці України.

Сучасні вітчизняні концепції виявлення, вимірювання, збору, накопичення, аналізу, моделювання, узагальнення, підготовки, інтерпретації та передавання інформації для ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання не повною мірою відповідають законам і тенденціям розвитку економіки. Разом з тим, зарубіжні теорії та методики щодо економіко-математичного забезпечення прийняття управлінських рішень зорієнтовані на діяльність великих підприємств, які функціонують у розвинутих ринкових умовах. Тобто на сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні постають важливі завдання удосконалення процесу ефективного використання ресурсів, що спрямовані на формування комплексного інформаційного забезпечення управління фінансовим станом суб'єктів господарювання. Для цього необхідно мати добре структуровану, достовірну і всебічну інформацію, як активний інструмент обґрунтування моделей розвитку систем господарювання. Проблемою, з якою щороку все частіше зустрічаються фахівці-аналітики, власники вітчизняних підприємств, є потреба розробки й аналізу моделей фінансової стійкості підприємств та їх програмної реалізації для підвищення якості управління підприємства як конкурентноздатної складової глобального насиченого ринку.

ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ»	
Вхідний №	27-21/33
« 13 »	червня 2019р.
Кількість аркушів	
основн.докум.	7
додат.	—

Сучасні підходи до моделювання, аналізу та оцінки фінансового стану і фінансової стійкості, не задовольняють у повному обсязі потреб користувачів фінансової звітності, які потребують не лише достовірної інформації, яку можна одержати на основі використання економіко-математичної оцінки фінансової стійкості, розробки можливих напрямів її підвищення, спроможності підприємства вистояти у кризових умовах та надання рекомендацій щодо необхідних заходів для мінімізації негативних наслідків від нього.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Актуальність теми дослідження його результатів підтверджено виконанням дисертаційної роботи відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри кібернетики та системного аналізу Київського національного торговельно-економічний університету:

«Інформаційні технології в моделюванні діяльності бізнес-структур» (номер державної реєстрації 0117U000062), у межах якої автором удосконалено структуру здійснення оцінювання фінансової стійкості підприємства сфери послуг; здійснено програмну реалізацію алгоритму оцінювання фінансової стійкості підприємства сфери послуг з урахуванням рангів коефіцієнтів впливу на його фінансовий стан(довідка про впровадження від 25.10.2018 за № 2772/24);

«Прогнозування в туризмі засобами математичного та комп'ютерного моделювання» (номер державної реєстрації №0118U00051), у межах якої автором досліджено методику оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг; удосконалено класифікацію факторів впливу на фінансову стійкість підприємства сфери послуг; удосконалено методичні підходи до аналізу оцінки фінансової стійкості підприємства на основі застосування самоорганізуючих карт Кохонена (довідка про впровадження від 25.10.2018 за № 2765/24);

«Моделювання процесів управління трансформаційними проектами фінансової установи» (номер державної реєстрації №0118U00050), у межах якої автором досліджено проблеми оцінювання фінансової стійкості підприємства сфери послуг; здійснено аналіз існуючих моделей оцінювання фінансових показників підприємства сфери послуг; запропоновано побудову інтегрального показника оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг (довідка про впровадження від 25.10.2018 за № 2785/24).

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Отримані автором наукові результати та висновки дисертаційної роботи характеризуються високим рівнем обґрунтованості і достовірності, що забезпечено використанням загальновідомих сучасних методів наукових досліджень.

Ступінь обґрунтованості сформульованих наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, яка містить матеріали науково-практичних конференцій, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, монографії, збірники, періодичні видання вітчизняних та міжнародних організацій, ресурси мережі Інтернет та власні розрахунки автора.

Отримані результати дослідження ґрунтуються на глибокому теоретичному аналізі та систематизації наукових праць стосовно моделювання періодичних процесів в економіці видатних вчених: Н. В. Єрьоміної, С. В. Івахненка, Л. М. Кіндрацької, І. Д. Лазаришина, Ю. Г. Лисенка, В. Б. Лібермана, Є. В. Мниха, О. В. Олійника, А. Н. Романова, В. К. Савчука, В. Ф. Ситника, Г. Н. Соколової, М. Г. Чумаченка, М. І. Баканова, І. А. Бланка. Зокрема, у вирішенні поставлених у дисертації завдань, автором використано метод економічної теорії, аналітичний метод, метод експертних оцінок, економіко-математичні методи, індукції й дедукції, метод порівняння, метод економіко-математичного моделювання, метод самоорганізуючих карт Кохонена, методи випадкових величин та нечітких множин.

Для досягнення поставленої у роботі мети, яка полягає у розробці розробка моделей оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг для об'єктивного аналізу його фінансового стану та прийняття ефективних управлінських рішень щодо забезпечення його сталого розвитку, дисертантом виконано комплекс взаємопов'язаних завдань, вирішення яких дало змогу сформулювати висновки теоретичного та науково-практичного змісту. Вивчення змісту дисертації дозволяє зробити висновок про те, що мета здобувачем досягнута, а встановлені завдання виконані.

Структура дисертації характеризується логічною послідовністю відповідно до визначеної мети та поставлених завдань.

Можна стверджувати, що дослідження Лазоренка В. В. характеризується повнотою, логічністю викладення основних результатів. Наукові положення, висновки та рекомендації автора, сформульовані у дисертації є

обґрунтованими, доведеними, характеризуються суттєвою науковою новизною і мають теоретичне та практичне значення.

4. Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертаційної роботи.

Обґрунтовані наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи Лазоренка В. В. мають наукову новизну, суттєве значення для науки і практики. До найбільш вагомих результатів наукових досліджень, які характеризуються суттєвою науковою новизною і є обґрунтованими, слід віднести:

- розробку концепції моделювання системи оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг, яка заснована на зборі фінансових даних ПСП, комплексному аналізі факторів впливу на фінансовий стан, дослідженні керованості процесу оцінки фінансової стійкості, побудові моделі інтегрального показника фінансової стійкості ПСП та її програмній реалізації (§2.2);

- удосконалення загальної класифікації факторів впливу на фінансову стійкість підприємства сфери послуг шляхом включення до моделі оцінювання фінансової стійкості факторів сезонності та регіонального розташування, що дозволяє врахувати якісні показники фінансового стану і підвищити об'єктивність оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг (§1.1);

- удосконалення методів моделювання фінансової стійкості підприємства сфери послуг, які на відміну від існуючих, що переважно використовують детерміновані внутрішні фактори впливу на оцінку фінансової стійкості, спираються на показники зовнішніх факторів сезонності та регіонального розташування, виражених випадковими та нечіткими змінними, що надає можливість врахувати невизначений характер фінансової діяльності ПСП (§2.2);

- удосконалення методів моделювання оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг на основі розрахунку інтегрального показника, який на відміну від існуючих містить додаткові коефіцієнти впливу на фінансовий стан підприємства, що враховують характер зміни інтегрального показника фінансової стійкості, що надає можливість отримати більше інформації про фінансовий стан ПСП (§2.2);

- удосконалення методу аналізу оцінки фінансової стійкості на основі моделі самоорганізуючих карт Кохонена для прогнозування фінансової діяльності підприємства сфери послуг, який на відміну від існуючих відображає результати дослідження у вигляді наочних двовимірних карт, що

надає можливість спростити візуалізацію, обробку та аналіз отриманих результатів (§2.3; §3.1);

- теоретичне обґрунтування поняття фінансової стійкості підприємства сфери послуг, яке відрізняється від існуючих тим, що основна увага приділяється не лише збереженню рівноваги активів та пасивів суб'єкта господарювання та визначенню різниці між реальним власним капіталом та статутним капіталом, а відображає здатність підприємства до самоокупності в проведенні фінансової діяльності, що в результаті надає можливість уникнути банкрутства та вказує на безпечну діяльність інвесторів (§1.1).

Усі теоретичні положення, методичні підходи чітко сформульовані та науково обґрунтовані в дисертаційній роботі.

5. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

Результати дослідження викладено у 12 наукових працях, з яких 6 – статті в наукових фахових виданнях України та наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз; 6 – матеріали міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 3,6 друк. арк.

6. Теоретична цінність та практична значущість наукових результатів.

Результати дослідження полягають у створенні нових методів та моделей оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг на основі запровадження інтегрального показника оцінки фінансової стійкості; застосуванні моделі самоорганізуючих карт Кохонена для прогнозування фінансової діяльності підприємства сфери послуг; застосуванні моделей, що базуються на використанні зовнішніх факторів впливу: сезонності та регіонального розташування.

Запропоновані розробки дозволяють підвищити ефективність моделювання фінансової стійкості ПСП, підвищити об'єктивність оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг, зменшити імовірність настання банкрутства та розширити можливості прогнозування фінансової діяльності підприємства сфери послуг.

Результати, що представлені у дисертації, впроваджені у діяльність комерційного підприємства «Виставковий комплекс «Чубинське», яке займається наданням готельно-ресторанних послуг.

Результати досліджень, що отримані автором, використано у навчальному процесі Київського національного торговельно-економічного університету при розробці навчально-методичного забезпечення дисципліни «Моделювання економічних процесів» (довідка про впровадження від 25.10.2018 за № 2780/22).

7. Дискусійні питання та основні зауваження.

Не заперечуючи важливість та оригінальність роботи Лазоренка В. В., доцільно зупинитись на певних дискусійних моментах:

1. Задля більшої обґрунтованості роботи, автору було б доцільно більш детально розглянути існуючі моделі, які використовуються при оцінці фінансової стійкості підприємства сфери послуг (с. 97–101).

2. Щодо методів оцінювання стійкості підприємств сфери послуг, то варто було б вказати чи ці методи використовуються у сфері послуг взагалі, чи робиться прив'язка до підприємств готельного господарства, доцільніше було б наводити лише ті методи, які автор в подальшому використовує для проведення розрахунків та побудови моделей (с. 37–41).

3. Запропонована концепція моделювання оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг звичайно сприятиме підвищенню економічної ефективності функціонування економічних об'єктів, але слушно було б детальніше описати взаємозв'язок між її окремими рівнями (с. 85–87).

4. При висвітленні керованості показниками, які використовуються при розрахунку інтегрального показника оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг, автором використовуються контрольні карти Шухарта, але варто було б більш детально їх описати (с. 135–139).

5. Для кращого розуміння, варто було б детальніше описати процес формування інтегрального показника оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг у процесі моделювання (с. 146–149).

6. Автором вказано на переваги щодо застосування закладених у концепцію моделей і методів, але не зовсім зрозуміло ким ці моделі можуть бути використані, тобто недостатньо описані механізми їх застосування і впровадження.

Висловлені дискусійні моменти не знижують позитивної оцінки теоретичного та практичного значення результатів дисертаційної роботи Лазоренка В. В.

8. Оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації.

Наведені в авторефераті наукові положення, висновки та рекомендації повністю розкрито та науково обґрунтовано в дисертації. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертаційної роботи.

9. Загальний висновок.

Дисертація Лазоренка Віталія Валерійовича на тему «Моделювання оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг» є завершеним науковим дослідженням, яке присвячене розробці моделей оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг для об'єктивного аналізу його фінансового стану та прийняття ефективних управлінських рішень щодо забезпечення його сталого розвитку. Автореферат дисертації відображає усі наукові положення, що захищаються.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження.

Результати дисертаційної роботи доповідались автором і обговорювались на науково-практичних конференціях і відображені у наукових публікаціях.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за своїм змістом, оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових проблем, дисертаційна робота Лазоренка Віталія Валерійовича на тему «Моделювання оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг» відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за положенням п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.13 р. № 567 (зі змінами та доповненнями), а її автор, Лазоренко Віталій Валерійович, заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці.

Офіційний опонент:

**доктор фізико-математичних наук, професор,
професор кафедри документознавства
та інформаційної діяльності в економічних системах
Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»**

ЗАВІРЯЮ
Начальник відділу кадрів ПУЕТ
Васильченко

Л. М. Колечкіна